

Durme- en Scheldeland

NR 1 | 2011 | JAARGANG 14 | DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN DE REGIONALE NATUURVERENIGING VZW DURME

In de kijker

25 jaar bezoekerscentrum Molsbroek

Colofon

Natuurbehoud langs Durme, Moervaart, Schelde

NR1 | 2011

2

Redactie:

Michaël Crapoen (hoofdredactie & opmaak), Thomas Van Lancker, Marieke De Vos, Heleentje De Brauer, Kristof Scheldeman

Secretariaat:

Bezoekerscentrum Molsbroek
Molsbergenstraat 1
9160 Lokeren
tel/fax: 09 348 30 20
e-mail: info@vzwdurme.be
website : www.vzwdurme.be

Abonnementen:

€ 10,00 per kalenderjaar
Betalingen kunnen gebeuren via de afdelingen, de bezoekerscentra of door overschrijvingen op 001-2299900-09 van vzw Durme, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren

Leden die zich ook op 't Groene Waasland, het tijdschrift dat vzw Durme uitgeeft samen met andere Wase natuurverenigingen, willen abonneren, betalen € 15,00 per kalenderjaar.

Artikels voor het volgende tijdschrift moeten digitaal worden bezorgd aan de redactie uiterlijk **15 februari**. De auteurs zijn verantwoordelijk voor hun publicaties.

Overnemen van artikels is toegelaten mits je de bron vermeldt. Alle foto's zijn auteursrechtelijk beschermd.

Taalkundig advies:

Paule Bosch

Druk: www.drukindeweer.be

Gedrukt op milieuvriendelijk papier met plantaardige inkt.

Cover: bezoekerscentrum Molsbroek

Inhoud

- 3 Voorwoord**
- 4 25-jaar bezoekerscentrum Molsbroek**
- 9 Het Molsbroek werkt**
- 12 Inhuldiging Kriebelman!**
- 16 Struweeltjes**
- 19 Vier je verjaardag in de natuur**
- 20 En hoe zit het met onze wildakkertjes?**
- 25 Vogelnieuws: juni - augustus**
- 28 Activiteitenkalender**

Onze partners:

Nationale Loterij
creëert kansen **6**

2010 voorbij en 2011 aangebroken

Meestal wegen we de positieve en mindere momenten en ervaringen uit het verlopen jaar rond deze periode tegen elkaar af. Zo komen we tot de conclusie of het een goed of een minder goed jaar is geweest.

Het belooft dat het nieuwe jaar voor onze vzw boeiend en aangenaam zal worden ingevuld. Zo vieren we dit jaar het 25-jarig bestaan van het bezoekerscentrum Molsbroek, ingehuldigd op 22 maart 1986.

Het hele jaar door zijn er interessante wandelingen en andere activiteiten te beleven en ook onze allerkleinsten zullen op stap kunnen gaan met Patjoepelken. Nieuw voor hen is dat er vanaf dit jaar een verhalenbundel en kleurboek zal worden aangeboden.

Sinds eind 2007 ben ik voorzitter van jullie vereniging. Samen hebben we heel wat positiefs verwezenlijkt en daar ben ik blij om.

Toch vergt het van mij heel wat energie, ijver en vrije tijd, elementen die mijn persoonlijke ontplooiing meermaals hebben gestuit.

Na lang nadenken en aarzelen heb ik uiteindelijk toch de beslissing genomen te stoppen met het invullen van het voorzitterschap. Een opvolger voor mij is op dit moment, wanneer ik het voorwoord schrijf, nog niet bekend, maar die zal in het volgende nummer zeker bekend zijn.

Ik wens iedereen te danken voor de inzet en steun tijdens mijn korte voorzitterschap, en wens de vzw en haar leden verder voorspoed toe.

Laat het voor iedereen een aangename invulling van dit nieuwe jaar worden.

Geniet nog van de vakantie of de verlengde feestvreugde en wie weet komen we elkaar binnenkort op een van onze activiteiten tegen.

Het wordt dan opnieuw een aangenaam weerzien.

Domien van Parys
voorzitter vzw Durme

NR 11 2011

3

2011: 25 jaar bezoekerscentrum Molsbroek

André Verstraeten, conservator Molsbroek

NR11|2011

4

Begin volgend jaar zullen we uitgebreid aandacht besteden aan de viering van het 25-jarig bestaan van het bezoekerscentrum Molsbroek. Als aanloop naar die mooie verjaardag volgen hier al enkele beschouwingen uit de voorgeschiedenis van dit natuureducatief centrum, dat nu uitgegroeid is tot één van de succesrijkste in Vlaanderen.

Toen vzw Durme net opgericht was in 1969, kon het al via het Koninklijk Instituut voor Natuurwetenschappen departement Belgisch Ringwerk en de Dienst Zeeschelde ook zorgen voor het beheer van het reservaat Molsbroek. In onze eerste statuten stond onder andere het uitdrukkelijke doel om 'het Molsbroek tot een volwaardig reservaat te maken'. En met het jeugdig enthousiasme van de eerste generatie actieve vrijwilligers werd daar ook onmiddellijk werk van gemaakt. Op dat moment stond de reservatenwerking in ons land nog echt in zijn kinderschoenen. Voor inspirerende voorbeelden keken we al eens over de grenzen, vooral naar Nederland. Daaruit volgden o.a. de borden van het natuurleerpad op de dijk van het Molsbroek (toen het eerste natuurleerpad in Vlaanderen) en de grote droom van een echt bezoekerscentrum. In 1974 schreef ik daarover een eerste artikel, naar aanleiding van een bezoek aan enkele Nederlandse bezoekerscentra. In ons land waren er wel enkele infolokalen in bos- en natuurgebieden, maar de interactieve tentoonstellingen en de dynamische aanpak die we toen in Nederland aantroffen, misten we hier echt. Er is toen moeizaam een weg gezocht naar financiële middelen, naar de ideale plaats voor een bezoekerscentrum, naar mogelijkheden om meer personeel in te schakelen,...

Dit was het eerste 'bezoekerscentrum'!

In mei 1977 kon (met een vergunning zoals voor een mobiele frituur...) een tuinhuisje van 3 bij 2 meter worden opgericht op de parkeerstrook langs de Molsbergenstraat. Daar werden folders en brochures aangeboden en vertrokken de geleide bezoeken. In die primitieve toestand kwamen ook de eerste personeelsleden (gewetensbezwaarden die burgerdienst boven legerdienst verkozen) in dienst van vzw Durme. Ondertussen werd ijverig gezocht naar een betere oplossing en bij velen is toen aangeklopt, maar nergens is open gedaan. Bij de openbare besturen was er vele jaren nauwelijks belangstelling voor dat project, tot de grote doorbraak in 1979. Een zoveelste keer werd een project 'Bezoekerscentrum

Molsbroek' ingediend, ditmaal bij de Koning Boudewijnstichting, naar aanleiding van de viering 150 jaar België. Plots werd dat goedgekeurd!

Wat lang een schijnbaar utopische droom was, werd ineens echt uitvoerbaar. Maar tevens werd de uitdaging groter dan ooit. Nu moest er echt iets komen dat een schot in de natuur-educatieve roos zou worden.

Er volgde uiteraard een bijzonder drukke periode. De gunstigste inplantingsplaats moest een mooi uitzicht op het reservaat hebben; er diende een parkeerruimte in de buurt te zijn; rond het gebouw was er ruimte nodig voor beplanting en educatieve buitenuitrusting; het gebouw diende te passen in het landschap en de ingang vervloeiide best zo goed mogelijk in de wandeldijk. De huidige inplantingsplaats kreeg zo vaste vorm in de plannen.

Daarvoor diende de Molsbergenstraat zelfs gedeeltelijk te verdwijnen en heraangelegd te

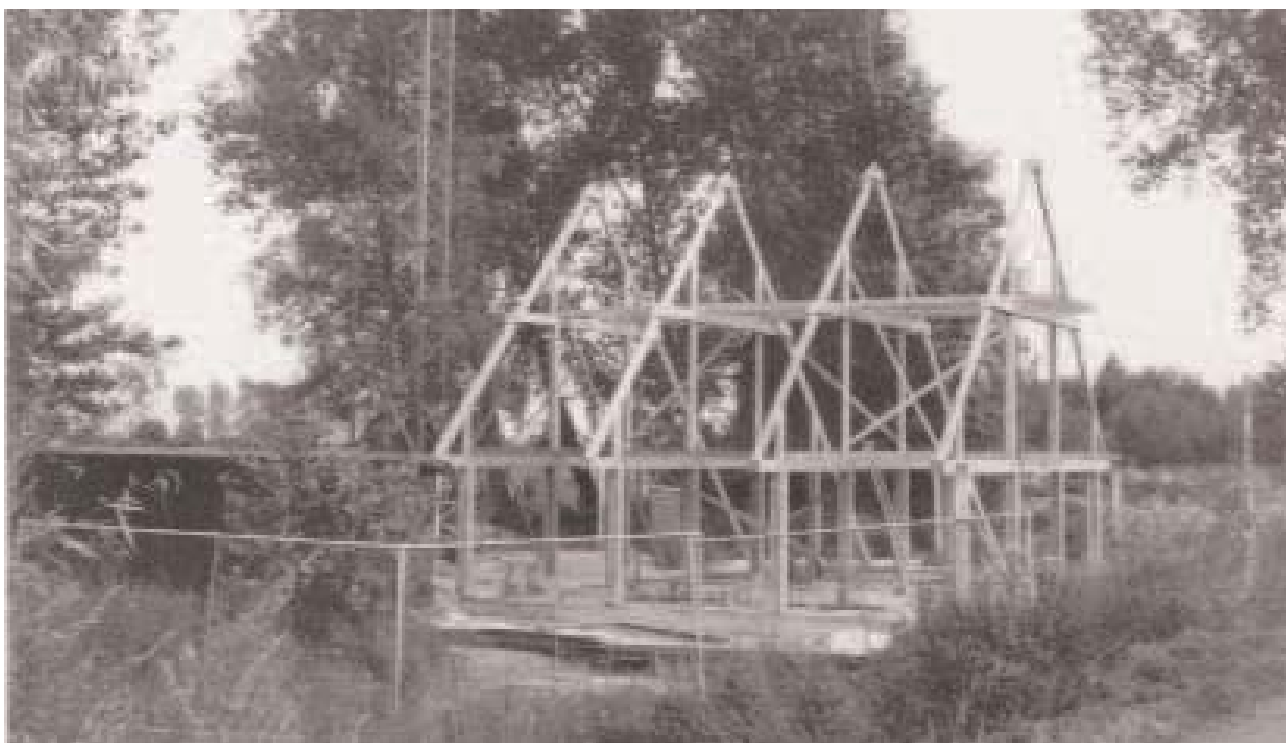
worden op de oorspronkelijke wegbedding van voor 1940. Vermits het Molsbroek ondertussen beschermd landschap was geworden, kon de afdeling architectuur van het Bestuur voor Monumenten en Landschappen voor de (gratis) plannen zorgen.

En toen was er plots voor het gebouw geld te kort. Dat werd uiteindelijk bekomen via het Commissariaat Generaal voor Toerisme, dat hier in Lokeren ook al de inrichting van het Verloren Bos, als Centrum voor Jeugdtoerisme had gesteund. Achteraf gezien heeft die ondersteuning toch wel een bijzonder hoog toeristisch resultaat opgeleverd.

Uiteindelijk kwamen er bij de realisatie van het bezoekerscentrum maar liefst negen openbare besturen aan te pas. De verdere realisatie kende de klassieke vertragingen uit het administratief raderwerk van openbare besturen. De stad Lokeren trad op als bouwheer en uiteindelijk konden we in februari 1985, de eerste dag van de krokusvakantie, de sleutel van het

NR 1 | 2011

5

In 1979 werd een zoveelste keer een project 'Bezoekerscentrum Molsbroek' ingediend, ditmaal bij de Koning Boudewijnstichting, naar aanleiding van de viering 150 jaar België. Plots werd dat goedgekeurd! Een schijnbaar utopische droom ging in vervulling.

Het bezoekerscentrum is perfect in het omliggende landschap geïntegreerd.

gebouw in ontvangst nemen. Daar stonden we dan in ons kale en lege droomgebouw.

De vele plannen die we ondertussen hadden ontworpen voor de tentoonstelling en de inrichting van de omgeving konden we nu uit de mappen halen. De rode draad in die plannen was: het bezoekerscentrum is geen doel op zichzelf, geen museum, maar moet mensen stimuleren tot wandelen en speuren in de natuur. Er was toentertijd geen enkel subsidiekanaal voor ondersteuning van de natuureducatieve inrichting van ons 'pilotproject'. Dankzij een speciaal project werd ons door de minister een klein budget van BEF 250.000 toegekend om de tentoonstelling op te zetten. Elke toenmalige frank is toen twee keer omgedraaid, want normaal zou de inrichting wel 10 maal meer gaan kosten. Gelukkig waren toen ook de projecten voor (gratis) personeel goedgekeurd waardoor twee BTK-arbeiders (Bijzonder Tijdelijk Kader), een schilder en een schrijnwerker, en twee arbeiders uit het Derde

Arbeidscircuit in dienst konden genomen worden voor de inrichting van de tentoonstelling. Dat alles werd aangevuld met een klein leger-tje bezielde vrijwilligers, van binnenhuisarchitect tot paneelontwerper en medewerker aan de infobalie.

In de loop van de zomer 1985 werd al een voorlopige tentoonstelling opgesteld, zodat nieuwsgierige bezoekers al een kijkje konden nemen. Uiteindelijk was alles kant en klaar en kon het bezoekerscentrum ingehuldigd worden op 22 maart 1986.

De daaropvolgende jaren werd het overduidelijk: door het bezoekerscentrum en zijn dynamische werking kwamen veel meer mensen de natuur waarderen en bewonderen. En ook voor de inwendige werking van vzw Durme was het een krachtige impuls: velen voelden zich nu nauwer betrokken, er was een vast contactpunt en secretariaat, en een vergader-ruimte die ook voor andere natuurorganisaties beschikbaar was. Weldra was het er echter te druk en diende het gebouw uitgebreid te worden.

Tentoonstelling te Lokeren

Wanneer de eerste maal werd in het bezoekerscentrum 'Middelboek te Lokeren' een tentoonstelling opgesteld. Dit was een initiatief van de toenmalige directeur van de Durme. Hij werd voor een tijdje publiciteit gegeven door de toenmalige directeur van de Durme. De deuren werden geopend in samenwerking met de heer Verstraeten. (D.L.)

Jan 86

Dit is door de stad Lokeren gerealiseerd in 2001 als één van de punten van het Gemeentelijk Natuurontwikkelingsplan (GNOP). En de ideale personeelsbezetting is ondertussen ook bereikt door de geslaagde, maar pas na jarenlang ijveren bekomen, ondersteuning uit het reservatenbesluit en via een provinciaal natuureducatief reglement.

Op die manier is er een stevige basis bekomen voor de honderden geleide bezoeken die hier jaarlijks georganiseerd worden, het onthaal van de duizenden bezoekers, de organisatie van tal van gelegenheidstentoonstellingen, speciale activiteiten voor kinderen en volwassenen, ...

NR1 | 2011

7

De benedenverdieping van het bezoekerscentrum werd vorig jaar reeds onder handen genomen.

25 jaar bezoekerscentrum

Feest bij vzw Durme!

Het bezoekerscentrum Molsbroek bestaat 25 jaar en dat mag gevierd worden!

Op deze feestelijke namiddag wordt ook de tijdelijke tentoonstelling '25 jaar natuurkunst in bezoekerscentrum Molsbroek' geopend. Die gelegenheidstentoonstelling is een overzichtstentoonstelling van kunstwerken die de afgelopen 25 jaar in het bezoekerscentrum Molsbroek geëxposeerd zijn.

Vanaf 27 maart tot eind juni is iedereen welkom op die tentoonstelling. Kijk ook op de achterflap van dit tijdschrift!

Meer info: Marieke De Vos, marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20.

Update kokmeeuw kleurringonderzoek

Tim Audenaert

NR1 | 2011

8

Afgelopen broedseizoen hebben we ons kleurringonderzoek naar kokmeeuwen ernstig uitgebreid. In samenwerking met het INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek) hebben we dit initiële Molsbroekproject naar Vlaams niveau getild. In totaal werden in 2010 tijdens het broedseizoen 342 kokmeeuwen gekleurringd in kolonies in Lokeren-Molsbroek (145 juvenielen & 1 adult), Lommel-Nyrstar (101 juv. & 25 ad.), Gent-Leeuwenhof (9 juv. & 1 ad.) en het Antwerpse havengebied (59 juv. Linker Scheldeoever, 31 juv. Rechter Scheldeoever).

Dit resulteerde rond de jaarwisseling van de winter 2010-2011 al in een mooie lijst van een 70-tal terugmeldingen. Een opvallende vaststelling is dat alle meeuwen - op één meeuw na - uit zuidwestelijke richtingen werden teruggemeld. Tot nu toe overwinteren de meeste teruggemelde kokmeeuwen langs de Atlantische kust van het Iberisch Schiereiland, de Franse Atlantische kust en rond Madrid. Overwinteraars in eigen land zijn beperkt tot de stad Gent, waar 4 vogels werden gemeld, alle 4 uit de Gentse kolonie.

Voor meer informatie over de doelstellingen en onderzoeksvragen van het project zie www.bhgull.be-ring.org.

Per broedkolonie zijn er kaartjes te bekijken met buitenlandse terugmeldingen en foto's, genomen door waarnemers.

Van groot belang is het actief zoeken naar gekleurringde vogels na terugkeer in de kolonie; enkel zo kan uitwisseling en plaatstrouw worden vastgesteld.

Rood = Molsbroek, blauw = terugmeldingen.

Op zoek naar gekleurringde kokmeeuwen!

Op zondag 20 maart 2011 gaan we op zoek naar onze gekleurringde meeuwen in het Molsbroek. Van op een aantal strategische punten op de dijk wordt de broedkolonie met een telescoop bekeken en kunnen we hopelijk enkele meeuwen vinden.

Breng je verrekijker mee. En als je een telescoop bezit, breng die dan zeker ook mee!

Info: Tim Audenaert, timaudenaert@hotmail.com.

Afspraak: Bezoekerscentrum Molsbroek 09u tot 12u.

Het Molsbroek werkt!

voor zover dat nog moest bewezen worden...

Michaël Crapoen

En dan heb ik het voor alle duidelijkheid niet over het personeel in het bezoekerscentrum Molsbroek – want die werken altijd zeer hard! – maar dan heb ik het over de eigenlijke functie van het Molsbroek, als zogenaamd overstromingsgebied.

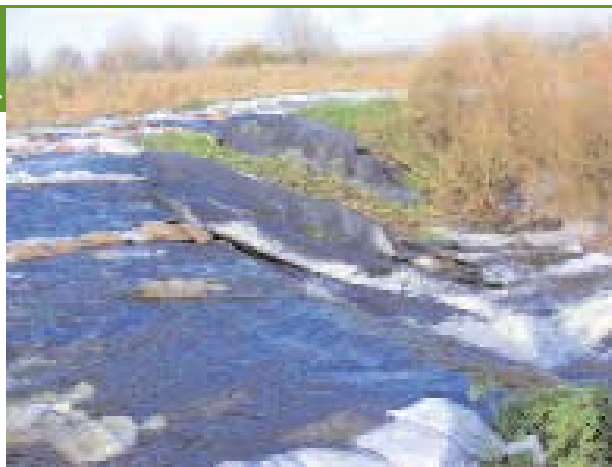
Door de aanhoudende neerslag tijdens de eerste weken van november had het waterpeil van de getijgebonden Durme een kritieke grens bereikt. Gelukkig hielp het natuurreservaat het Molsbroek om het piekdebiet in de Durme op te vangen, en beschermde het op die manier de omliggende urbane gebieden.

Het natuurreservaat 'Het Molsbroek' in Lokeren is bij vele mensen bekend als een prachtig wandel- en fietsgebied. Jaarlijks komen honderden groepen – al dan niet onder begeleiding van een gids - het reservaat en/of het bezoekerscentrum bezoeken.

Het Molsbroek is oorspronkelijk echter ingericht als zgn. potpolder (tegenwoordig GOG's of Gecontroleerde OverstromingsGebieden genoemd). Dat houdt in dat er rond het Molsbroek een kilometerslange dijk ligt die het overvloedige water van de Durme helpt vast te houden wanneer het over de Durmedijk loopt. Wanneer het waterpeil in de Durme weer zakt, wordt d.m.v. een zware pomp het opgevangen of opgepote water terug in de Durme geloosd. Op die manier worden de omliggende gebieden gevrijwaard van overstromingen.

Dat is precies wat er tussen 13 en 18 november in het Molsbroek is gebeurd.

Door een samenspel van factoren zoals het feit dat in Vlaanderen heel wat beken en rivieren hun natuurlijke winterbedding verloren

NR1 | 2011

9

Een goeie manier om grote wateroverlast te voorkomen is om onze beken en rivieren weer meer ruimte te geven.

zijn, verwacht men in de toekomst steeds meer problemen met de waterhuishouding. Mede daarom heeft men het zogenaamde (geactualiseerde) Sigmaplan uitgewerkt. Naast het verhogen van de dijken gaat men hier en daar terug meer ruimte en natuurlijkheid voor onze waterlopen voorzien.

Dat is de meest efficiënte (en goedkoopste) manier om de veiligheid tegen overstromingen te verhogen. Iets wat wij als natuurvereniging uiteraard alleen maar kunnen toejuichen!

Hopelijk schakelt men - na de zondvloed tijdens het voorbije najaar - een versnelling hoger bij de realisatie van deze Sigmagebieden!

>>>>

Opmerkelijk fenomeen net na de overstromingen in het Molsbroek

Het geleidelijk vollopen van het Molsbroek heeft natuurlijk ook een impact op flora en fauna in het reservaat. Aangezien de waterstand een drietal weken na de overstroming zijn normale peil al terug had bereikt, zal de invloed op de flora eerder beperkt zijn gebleven.

Anders ligt het bij - een deel van - het dierlijke leven. Vogels en heel wat zoogdieren zochten tijdens de overstroming de hogergelegen plekken in het Molsbroek op. Voor heel wat minder mobiele ongewervelden lag dat uiteraard een stuk moeilijker.

Zo was enkele dagen na de zondvloed de moerasvlakte 'ingepakt' in spinnenrag. Een laat Halloweenverschijnsel? Een reuzenspin in het Molsbroek?

We hadden een vermoeden. Maar omdat we niet onmiddellijk raad wisten met het verschijnsel hebben we enkele arachnologen (spinnendeskundigen) geraadpleegd.

Die wisten ons vermoeden te bevestigen en vertelden ons dat het om een vorm van mas-

sale migratie van spinnetjes ging die op die manier de overstroming probeerden te ontvluchten.

Heel wat spinnen overwinteren namelijk in de strooisellaag of in verdorde stengels van de wintervegetatie van het Molsbroek. Door het steeds stijgende water tijdens de overstroming werd die strooisellaag echter overspoeld en waren de spinnen genoodzaakt om hogerop bescherming te zoeken. Wat gebeurde er verder? Eenmaal dat het hoogste punt bereikt was, spinnen ze een draadje.

En indien er voldoende wind is, wordt dat vederlichte draadje door de wind meegenomen en 'lift' het spinnetje zo mee. Die opmerkelijke techniek noemt men 'ballooning'. Op die manier kunnen spinnetjes soms vele kilometers overbruggen en in misschien geschikt gebied belanden.

Helaas was er de dagen na de overstroming heel weinig wind, waardoor de spinnetjes massaal veel draadjes zijn beginnen spinnen, in de hoop om toch nog weg te kunnen vliegen.

Zo zie je maar dat er in het Molsbroek altijd wel iets te beleven valt!

Medio-november was het Molsbroek ingepakt in spinnenrag. Zat er een reuzenspin? Of was het een laat Halloweenverschijnsel?

Help jij de padden ook een pootje???

In de loop van februari, na al het feestgedruis, vangt de jaarlijkse paddentrek weer aan. Op dat moment worden de padden massaal wakker, verlaten hun overwinteringsplaats en trekken naar hun voortplantingsplaats. Omdat padden dan dolverliefd zijn en niet op het verkeer letten, zijn er elk jaar heel veel slachtoffers. Vzw Durme organiseert in het voorjaar drie paddenacties.

Komen jij en je familie helpen!?

Actie Waasmunsterbaan

Info: Maja De Cock

Waasmunsterbaan 66, 9160 Lokeren

09 348 30 20

0485 68 94 46

Actie Spoele

Info: Kristel Bonnaerens

Sint Elooistraat 9

9160 Lokeren

09 349 57 40

Actie Dijkstraat Zele-Berlare

Info: Jan Maertens en Bob Van Lembergen

Dijkstraat 182

9240 Zele

0478 76 55 49 en 0477 97 18 09

Wil jij ook padden helpen overzetten?

Hou dan je thermometer in de gaten!

Padden steken over na zonsondergang, bij een temperatuur vanaf ongeveer 6°C bij vochtig weer en iets warmer bij droog weer. Meer hebben de verliefde amfibieën niet nodig om op huwelijksreis te gaan.

In geval van twijfel: contacteer eerst de actie-verantwoordelijken of kijk op **www.vzwdurme.be**

Is padden vastnemen niets voor jou?

Geen nood: voor de actie in de Waasmunsterbaan wordt de straat altijd m.m.v. het stadsbestuur afgezet.

NR1 | 2011

11

De hekkens worden enkel door de verantwoordelijke geplaatst bij overzetavonden. Via een beurtroolsysteem proberen wij de taak zo aangenaam mogelijk te maken.

Wil je daar een handje bij helpen? Aarzel dan niet om ons je naam nu al te melden.

Help jij de padden ook een handje (of pootje...)?

Insectentuin Molsbroek in een nieuw kledje!

Inhuldiging Kriebelmania met acteur en 'peter' Marc Coessens

Heleentje De Brauwer

NR1 | 2011

12

Op vrijdag 24 september werd Kriebelmania, een kriebelbeestjes-vriendelijke tuin, officieel ingehuldigd in het Molsbroek in Lokeren. Vorig schooljaar liepen de leerlingen van GBS Het Bloemenhof, afdeling Rozen, 1000 euro samen voor nieuwe insectenvriendelijke plekjes en woonsten. Alle leerlingen van de school kwamen tijdens een rondleiding hun 'investering' bekijken.

'Het begon allemaal vorig voorjaar,' vertelt Maja De Cock, educatief medewerker van vzw Durme. 'Één van de leerkrachten en de directrice contacteerden ons. De school wou een sponsor-tocht organiseren voor het goede doel en natuur bij hen in de buurt sprak hen wel aan (de school bevindt zich op nog geen kilometer van het Molsbroek). Onze insectentuin was toen aan vernieuwing toe en we hadden vele leuke ideeën over

nieuwe plekjes. De stap was dus meteen gezet: iedere klas liep vorig jaar geld bijeen voor een bepaald deel van de insectentuin, bv. een doe-koffer, een eekhoornhuis, etc.'

Vrijdag 24 september kwamen alle kinderen langs en maakten ze per klas een tocht om te zien wat vzw Durme met hun centjes heeft gedaan. *'Naast nieuwe infobordjes, werden ook een eekhoornhuis, een vogelvoederhuis, een hommelkast, een vlindervoedertafel en een educatieve koffer aangekocht. En ik vergeet wellicht nog een hoop,'* zegt Laurens De Troyer, stagair van vzw Durme, die meehielp met de realisatie van het project.

'Omdat ik vond dat vrijdag een leuke dag moet worden voor alle kinderen, heb ik gezocht naar een peter. Uiteindelijk vonden we Marc Coessens, beter bekend als Herbert De la Fayette uit Amika

De bekende acteur Marc Coessens was onmiddellijk bereid om peter te worden van de vernieuwde insectentuin. Dankzij de sponsor-tocht die GBS het Bloemenhof, afdeling Rozen organiseerde kon heel wat materiaal aangekocht worden.

of dr. Frank uit Wittekerke. Die was bereid om peter te worden van de insectentuin. De meeste kinderen kennen hem en dat maakt het voor hen des te leuker,' zegt Laurens.

'De kinderen van **GBS Het Bloemenhof**, afdeling Rozen, gingen per klas met een gids van vzw Durme en handpop Florre, de vleermuis, langs alle nieuw aangekochte insecten- en dierenhuisjes. Naast een foto met peter Marc Coessens kregen de kinderen als verrassing ook nog een vleermuisvingerpopje mee om zelf in elkaar te knutselen,' vertelt juf Wendy Vrijdag.

Aan de naam is het nog even wennen. Jarenlang is vzw Durme het gewend om de naam 'insectentuin' te gebruiken.

Maar omdat in de tuin niet enkel insecten zitten, maar ook andere kriebelbeestjes zoals spinnen, duizendpoten en hooiwagens, hebben de kinderen meteen een nieuwe naam bedacht: '**Kriebelmania**'.

Vele mensen krijgen namelijk de kriebels van al die beestjes, maar met de tuin - die ook toegankelijk is voor het brede publiek - wil vzw Durme de beestjes en hun positieve eigenschappen dichterbij de mensen brengen.

We hopen zo dat dit iedereen aanspoort om zelf een kriebelbeestjes-vriendelijk plekje in de tuin te creëren.

Ook zin om ideetjes op te doen? Kom dan zeker langs. Onze kriebelbeestjes zijn vanaf maart weer volop actief! Tot dan liggen ze onder de grond of tussen takken en bladeren het voorjaar af te wachten.

NR112011

13

Voor scholen is een zogenaamde 'insectenkoffer' uitgewerkt met allerlei leerrijke opdrachten. Zowel de 2e graad van het basisonderwijs en de 1e graad van het secundair kunnen dit programma in het Molsbroek volgen.

Meer info: Maja De Cock,
maja.decock@vzwdurme.be , 09 348 30 20

Ook Pluisje de eekhoorn heeft nu een nieuw buitenverblijf gekregen!

Monitoring van onze reservaten in 2011

Kristof Scheldeman

NR1 | 2011

14

Voor het seizoen 2011 wordt een monitoring-onderzoek voorzien in de reservaten de Durmemeersen, de Reservaatzone Donkmeer en de Linie.

Zo'n monitoring wordt om de 5 jaar uitgevoerd. Daarbij is het de bedoeling om voor het te monitoren gebied een actuele natuurtypekaart op te stellen aan de hand van een vegetatiekartering. Op die manier kan nagegaan worden hoe de vegetatietypes in de loop der jaren geëvolueerd zijn. Eveneens wordt tijdens een monitoring een evaluatie gemaakt van het gevoerde beheer van de afgelopen 5 jaar.

Naast de vegetatiekartering zal tijdens de monitoring van volgend jaar specifiek aandacht besteed worden aan :

- de grassensamenstelling en de daarmee gepaard gaande botanische ontwikkeling op onze natte hooilanden (Durmemeersen, reservaatzone Donkmeer, Linie).
- de nadere uitwerking van het toekomstige beheer in de Sigmagebieden (Durmemeersen).

Een voorbeeld van een goed beheerd perceel: massaal bloeiende grote ratelaar in de Buylaers.

Dergelijke heringerichte poelen en sloten hebben altijd wel één of andere verrassing in petto!

- de aanwezigheid van zeldzame zoogdieren zoals boomarter en waterspitsmuis (reservaatzone Donkmeer, Linie).
- de aanwezigheid van zeldzame waterplanten in recent heringerichte sloten en poelen (Linie).
- de botanische ontwikkeling van onze laagveenvegetaties (reservaatzone Donkmeer).
- de evolutie van de populatie gevlekte orchis op onze percelen in 'Ten Rieland' (Durmemeersen).
- de inventarisatie van libellen en de bepaling van de waterkwaliteit voor bepaalde sloten en poelen (Durmemeersen, reservaatzone Donkmeer, Linie).
- Inventarisatie van broedvogels, meer bepaald rietvogels, screenen van potentiële broedgebieden voor bruine kiekendief, woudaap (Durmemeersen, Donk, Linie).

Beheerwerken tijdens het najaar van 2010

Kristof Scheldeman

Dit najaar is vzw Durme gestart met het kappen van enkele populierenbossen en het gedeeltelijk kappen van één fijnsparbos in onze reservaten het Molsbroek, de Buylaers, de Durmemeersen en de Linie.

In alle gevallen gaat het uiteraard niet om een feitelijke ontbossing, maar betreft het steeds beheermaatregelen die worden uitgevoerd om een natuurlijke bosontwikkeling op de percelen te stimuleren en er het beoogde natuurstreefbeeld te bereiken.

Op de percelen met een populierenaanplant worden enkel de populieren gekapt; andere aanwezige bomen zoals de gewone es, de zwarte els, de esdoorn en de wilg spec., die al aanwezig zijn in de ondergroei, blijven staan.

Door een spontane bosontwikkeling kunnen die percelen op termijn evolueren tot nitrofiel alluviaal elzenbos (Macrophorbio-Alnetum). Dit is een habitatype dat vanuit het Europese Natura 2000-beleid als kwetsbaar en bedreigd wordt beschouwd.

Gezien de heel vochtige en venige bodemcondities in de Buylaers werd er bij de kap van het populierenbos in dat reservaat nauw op toegezien dat tijdens het uitslepen van de stammen met een kraan, de toegebrachte schade aan de dotterbloemgraslanden tot een minimum beperkt bleef.

Dat veroorzaakte weliswaar een diep modderspoor doorheen de rietvegetatie, maar een rietvegetatie kan zich op zo een modderspoor snel herstellen.

Een spoor op de botanisch rijke dotterbloemgraslanden van de Buylaers zou veel schadelijker geweest zijn en zou uiteraard een negatieve impact hebben op de biodiversiteit.

Zware machines in natuurgebieden!? Soms kan het niet anders, maar het is af en toe nodig om een hogere biodiversiteit te creëren.

Met de gedeeltelijke kap van een monotoon fijnsparrenbestand in het reservaat de Fondatie wordt de ontwikkeling van een gemengd naald- en loofhout bestand nagestreefd. Voor het uitvoeren van die beheerwerken werd eveneens 'groot materieel' ingeschakeld.

De activiteiten die met deze inrichtingswerken gepaard gaan, zijn het kappen van 3 stroken fijnspar van elk ongeveer 10 meter breed, het ter plaatse verhakselen en verwijderen van al het gekapte hout. Ook staat het dunnen van de resterende fijnsparren op het programma. Op die manier kunnen bepaalde 'toekomstbomen' en al aanwezige loofbomen zich optimaal ontwikkelen. Verder gaan we ook een 200-tal inheemse loofbomen en struiken aanplanten op de gekapte stroken.

Op die manier vormen we een voorheen monotone fijnsparaanplant om tot een structuurrijk gemengd naald- en loofhoutbos. Een dergelijk bos biedt een ideaal biotoop voor bijvoorbeeld de kuifmees, de zomertortel maar ook de zeldzame boommarter.

Struweeltjes

Struweeltjes is een rubriek met allerlei interessante, opvallende of gewoonweg leuke natuurnieuwsjes uit onze regio. Heb je zelf zo'n nieuwtje, speel het dan gauw door naar de redactie!

De bosuil voelt zich thuis in De Linie

NR11|2011

16

foto Geert Braem

Verspreid over de reservaatpercelen van De Linie hangen meer dan 50 nestkasten voor allerlei vogelsoorten. Elk najaar moeten die kasten ook gereinigd worden. Niet altijd gemakkelijk, want met de ladder moet je vaak door een heus oerwoud van brandnetels en bramen.

Het is een goed broedseizoen geweest, want in tegenstelling tot vorig jaar werd er nu geen enkel dood jong in een nestkast gevonden.

Het werd spannend toen ook de nestkast van de bosuil geopend moest worden. In oktober was hij voor de eerste keer al eens waargenomen in de kast. Was het een vaste verblijfplaats? Had hij er ook gebroed of was het maar een toevallige gast? Op het moment dat de ladder tegen de boom werd geplaatst, vloog er een bosuil geruisloos weg uit de kast. Hij had er dus echt zijn vaste stek! In zijn verblijfplaats werd een oud kraaiennest teruggevonden dat bestond uit takjes en bladeren. Maar zelf had hij er blijkbaar geen jongen grootgebracht.

Tot onze verbazing (en ontgoocheling) vonden

we geen enkele braakbal terug! Terwijl je in een nestkast van een kerkuil soms een halve emmer braakballen kan terugvinden. Ofwel is deze uil uitermate netjes op zichzelf ofwel houdt de bosuil er totaal andere huiselijke gewoontes op na dan de kerkuil.

Hopelijk mogen we volgend jaar met fierheid melden dat de bosuilnestkast van De Linie geen rust- maar een broedplaats is geworden.

Geert Braem (met dank aan Eric Noët)

Nieuwe Molsbroek-natuurgidsen!

Tijdens de Molsbroek-natuurgidscursus (georganiseerd door CVN en vzw Durme) maakten de cursisten intensief kennis met het gebied en de verschillende educatieve programma's van vzw Durme.

Patrick De Brauer, Jules Rotthier, Vera Vanhouwe en Koen Wauman deden na deze vier vormingsdagen ook een stagewandeling. Ze stelden het Molsbroek in zijn ecologische en sociale dimensie enthousiast voor en ontvingen vrijdag 26 maart hun getuigschrift Molsbroek-natuurgids.

Bij deze nog eens van harte proficiat!

Enkele van onze nieuwe Molsbroek-natuurgidsen.

Veel (Vlaamse) gaaien dit najaar

foto Marc Van Den Bril

De gaai (*Garrulus glandarius*), bij ons beter bekend als de Vlaamse gaai, kwam dit najaar in groten getale voor in onze streken. Dit jaar is er in België, Nederland, Duitsland en Zwitserland een omvangrijke trek waargenomen van gaaien uit Oost-Europa. De reden van deze invasie is nog onbekend, maar een goed broedseizoen gecombineerd met een slecht zaadzetting van eikels kan daar een grote rol in spelen.

Dit lid van de kraaienfamilie is een algemene vogel die het hele jaar rond bij ons aanwezig is en van een gevarieerd dieet van zowel insecten, zaden, noten en vruchten leeft.

In de volksmond wordt hij ook wel 'de bosplanter' genoemd dankzij een bijzondere samenwerking met de eik. De boom voorziet de vogel van voedsel terwijl de gaai onrechtstreeks voor de verspreiding van zijn zaden zorgt.

Zo kan 1 gaai in de herfst tot wel 8 000 eikels in de grond verstoppen en doet hij zijn wetenschappelijke naam alle eer aan (*Garrulus glandarius* betekent namelijk 'voortdurend krassende eikelzoeker').

Thomas Van Lancker

Nieuw personeelslid bij vzw Durme

Deze zomer werd Thomas Van Lancker aangeworven als nieuw personeelslid bij vzw Durme. Hij zal Jan Maertens vervangen die een nieuwe uitdaging bij het Regionaal Landschap Schelde-Durme heeft gevonden. We wensen Jan daarbij veel succes!

NR1 | 2011

17

Thomas zal instaan voor de educatieve werking in en rond het bezoekerscentrum Donkmeer in Berlare en ondersteunt de begeleiding van natuureducatieve activiteiten in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Daarnaast is hij ook verantwoordelijk voor de verdere uitbreiding van onze reservaatprojecten binnen ons werkingsgebied.

Dat betekent: percelen aankopen binnen onze reservaatperimeters die we nadien dan inrichten als natuurgebied.

Op die manier proberen we de natuurwaarden in onze streek te versterken.

Wij wensen Thomas alvast veel succes toe in z'n job!

Recycleren om te verbinden

Enige tijd geleden werd aan het bezoekerscentrum Molsbroek een nieuw terras aangelegd met een duurzame houtsoort. Het oude hout werd verwijderd omdat er indertijd gebruik werd gemaakt van nagels die niet roestvrij waren.

Die nagels hadden het hardhout aangetast. Om veiligheidsredenen diende het terras dus vervangen te worden. Het betrof een oppervlakte van ongeveer 35 m² en het zou zonde geweest zijn om het verwijderde hout zomaar weg te gooien of te verbranden.

Hergebruiken in één van onze reservaten was een betere optie en zo verhuisde het afgebroken terras naar 'De Venne' in Oudenbos. Daar werd een prachtig brugje gemaakt over de centrale gracht die voor de aan- en afvoer van het water van het nat hooiland zorgt. Het gaat daar om een overspanning van een 7-tal meter

en daarvoor was dan toch de aankoop van 2 houten draagbalken nodig.

Met staalnagels werd het kunststuk geassembleerd. Samen met Eric van de werkgroep Oudenbos werd op een halve dag een prachtig brugje in elkaar getimmerd.

Vergelijk het met de onlangs geplaatste brug voor de Lange Kantwegel (zie vorige editie D&S), dan kan je alleen maar besluiten dat dit een topper is en een prachtig staaltje recyclage. Letterlijk van de bovenste plank!

Je kan ook nog steeds gratis terecht in de prachtige natuurtuin van Eric zijn 'blokske' in de Moleneindstraat in de Oudenbos om meer voorbeelden van recyclage te bezichtigen. Deze natuurtuin is een oase van rust waar elke dag wel iets anders te zien en te beleven is. Een bezoekje meer dan waard!

Jurgen Couckuyt

Hergebruik van het hout uit het terras van het Molsbroek was een logische keuze. Zo verhuisde het 'terras' naar natuurreserveaat 'De Venne' in Lokeren - Oudenbos.

foto Jurgen Couckuyt

Vier je verjaardag in de natuur!

Heleentje De Brauwer

Vzw Durme pakt vanaf dit voorjaar uit met een speciaal educatief aanbod. Voor kinderen van 4 tot 12 jaar werden namelijk vier verjaardagstochten bedacht en uitgewerkt. Vanaf nu kunnen kinderen dus ook hun verjaardag vieren in de natuur op een spannende, duurzame en interactieve manier.

Hoe werkt het?

Per leeftijdscategorie kan je een met gids begeleide tocht kiezen.

Zo kunnen kinderen van de 2e en 3e kleuterklas op stap gaan met kabouter Patjoepelke. Ze gebruiken al hun zintuigen en bekijken de wereld met de ogen van Patjoepelke en zijn dierenvriendjes.

Met Trees de pimpelmees leren jarigen uit de 1e en 2e klas alles over (gekke) bekken en (gekke) vogels. Tijdens 'Waterleven op spel' helpen de jarige en zijn/haar vriendjes de kikkerprins te verlossen van zijn probleem. En voor de oudsten is er ten slotte een moerasdetective parcours door het Molsbroek.

Na elk van de tochten volgt natuurlijk het echte feest. Met veel slingers en vlaggetjes worden de jarige en zijn/haar vriendjes of vriendinnetjes verrast op een lekker hapje en drankje.

Bovendien krijgt de jarige nog een cadeautje van vzw Durme en krijgen de genodigden allemaal een leuk aandenken mee naar huis. En dat allemaal voor 6,5 euro per kind.

Om het helemaal af te maken, zijn er zelfs uitnodigingskaartjes te downloaden op onze website.

NR1 | 2011

19

Ook zin om je (klein-)zoon of (klein-)dochter een onvergetelijk verjaardagsfeest in de natuur te laten beleven?

Reserveer dan tijdig via 09 348 30 20 of via info@vzwdurme.be

Een uitgebreid overzicht van de tochten vind je in onze Verjaardagsfolder die te vinden is in onze bezoekerscentra of ook via www.vzwdurme.be > educatief aanbod > verjaardagstochten.

En hoe zit het met onze wildakkertjes?

Michaël Crapoen

NR112011

20

Begin 2010 hebben we dankzij de inspanningen van de plaatselijke vrijwilligers, in de Scheldebroecken (Zelee) en in de Fondatie (Sinaai) enkele zogenaamde wildakkertjes ingezaaid.

De primaire functie van die wildakkers is vooral gericht op voedselverstrekking. De (avi)fauna die daarvan kan profiteren is heel ruim en divers.

Zo is er de laatste decennia bijvoorbeeld een enorme achteruitgang van heel wat akker- en weidevogels genoteerd. Soorten als kneu, graspieper, geelgors, gele en witte kwikstaart, kievit en de eens zo talrijke veldleeuwerik zijn met wel 95 % in aantal achteruitgegaan. Hazen en patrijzen zijn andere voorbeelden van soorten die klappen krijgen.

Het is stil geworden op onze velden en akkers! De voornaamste reden voor de achteruitgang van die soorten is biotoopverlies en daaraan gekoppeld ook de voedselvoorziening.

Door intensifiëring en schaalvergroting van de landbouw vinden deze soorten steeds minder voedsel (bijvoorbeeld onkruidzaden). Maar ook bijvoorbeeld de fors toegenomen teelt van maïs – een gewas zonder enige vorm van geassocieerde biodiversiteit - heeft een negatieve invloed op het populatieverloop.

Om daarin enigszins kentering te brengen zijn er her en der in Vlaanderen heel wat 'wildakker-projecten' opgezet. Voor zulke projecten wordt er vaak samengewerkt met Regionale Landschappen, met lokale WBE's

Onze wildakker in de Fondatie. De aantallen vogels die hier reeds begin december zaten overtroffen ruimschoots onze verwachtingen, en tonen de noodzaak aan van dergelijke initiatieven.

Ondanks de beperkte schaal van het wildakkertje in de Scheldebroeken, leverde dit ook al een ontegensprekelijke meerwaarde op voor heel wat dieren.

(Wildbeheerseenheden), landbouwers, de Provincie,... Maar omdat het nu echt wel de spreekwoordelijke vijf-voor-twaalf is voor heel wat van die dieren, zijn wij dus zelf ook op die kar gesprongen. En met succes!

In de Scheldebroeken is begin 2010 een tiental are ingezaaid met o.a. zomergerst, bladrammenas en gele mosterd. Ondanks de beperkte schaal van het project kon je er net voor de jaarwisseling geregeld groepjes vinken, ringmussen en kneuen zien zitten. De laatstgenoemde twee soorten zijn sterk in aantal achteruitgegaan. Met een beetje geluk kan zal je die vogels hier aantreffen tot diep in de winter, afhankelijk van het voedselaanbod.

In de Fondatie gaat het over een voormalige maïsakker van een 50-tal are, die we nu hebben ingericht als wildakker. Ingezaaide soorten hier zijn vlas, bladrammenas, koolzaad en raapzaad. Begin december kon je er al een 800-tal (!) vinken, kepen en groenlingen aantreffen! Omdat er in het najaar nog heel wat onrijp

zaad op de voedselplanten stond, is het de verwachting dat het aantal vogels verder in de winter nog meer zal oplopen. Conservator en vogelringer Paul Vercauteren verwacht hier makkelijk meer dan 1000 (!) vogels!

Het nut van zo'n wildakkers in onze streek is hierbij meer dan bewezen, en hopelijk zijn we in onze regio nu vertrokken voor meer van dit soort projecten.

Dat het daarbij niet steeds om een grotere oppervlakte moet gaan, bewijst het akkertje in de Scheldebroeken.

Ook soortgelijke vormen van deze wildakkers zoals bijvoorbeeld akkerranden of uithoekjes in de tuin, hebben een ontegensprekelijke meerwaarde voor heel ons ecosysteem.

Waarop nog wachten?

Kneu, één van de soorten die een dramatische achteruitgang kent.
foto Marc Van Den Bril

De 'Schaapstal' in natuurreservaat De Linie begint aan zijn tweede leven

Geert Braem

NR11|2011

22

De ezels van het natuurbegrazingsproject van de Linie hebben wat geduld moeten oefenen, maar op zaterdag 11 december was het zover: met een toespraak van de Lokerse schepen Nina Van der Sypt werd hun vernieuwde Schaapstal ingehuldigd.

Meer dan veertig nieuwsgierigen konden bij het drinken van een amber of een bruin 'Dobbelken' opnieuw de eeuwenoude eiken balken bewonderen die drie jaar geleden uit de ruïne van de oude stal werden gehaald.

Alle bezoekers waren het erover eens: 'De betrokken diensten hebben prachtig werk afgeleverd.'

De Schaapstal was de enige overblijvende getuige van het 'Kasteel van Eksaarde'. Deze oude waterburcht werd opgetrokken in de 13e eeuw. Nadat het kasteel totaal in verval was geraakt bij het begin van de 18e eeuw werd het in 1736 volledig afgebroken. De

Schaapstal hield het met zijn kromme muren koppig vol tot in 2008.

Oorspronkelijk was het de bedoeling dat de stenen van oude Schaapstal gerecupereerd zouden worden. De bakstenen waren echter in zo'n slechte staat dat dit idee verlaten moest worden.

Daarnaast zou de opbouw gebeuren door metselaars-in-opleiding bij de VDAB uit Hamme. Werken met de oude bakstenen die alle mogelijke onregelmatige vormen hebben is niet de beste manier om het metsersvak aan te leren. Daarom werd er uiteindelijk door de Technische Dienst van de stad Lokeren voor gekozen om het grootste deel van de muren te laten optrekken met nieuwe 'rustieke' bakstenen. Op 3 plaatsen in de buitenmuren werden 'demonstratievlakken' aangebracht waarin enkele van de oude stenen ingemetseld werden: een creatieve manier van hoe kan omgegaan worden met een archeologisch verleden.

Voor...

...en na!

foto's Geert Braem

NR1 | 2011

23

Alle bezoekers waren het erover eens: 'De betrokken diensten hebben prachtig werk afgeleverd.'

Ook een andere bewoner van de Schaapstal zal weer in zijn nopjes zijn. Dankzij het metaalconstructiebedrijf 'Van Leugenhaege' uit Temse kon er opnieuw een nestkast voor de kerkuil opgehangen worden.

De Schaapstal bevindt zich op wat waarschijnlijk een van de oudst bewoonde plaatsen in het Lokerse is geweest. Veel mensen betreurden het dan ook dat er tijdens de werken geen archeologische opzoekingswerken zijn gebeurd. Om dit gemis een beetje te compenseren werd aan schepen Nina Van der Sypt een stukje van een van de oude eiken balken aangeboden met de vraag of het mogelijk zou zijn om dit fragment van de stal te laten dateren. Dankzij deze datering zou meteen al voor een klein deeltje de geschiedenis van het "Kasteel van Eksaarde" geschreven kunnen worden.

Van de inhuldiging van de Schaapstal werd ook gebruik gemaakt om de gloednieuwe informatieborden in te lezen die op 3 plaatsen langs het 'Liniewandelpad' opgesteld werden. Deze realisatie was mogelijk dankzij een samenwerkingsverband met 'de Post'.

Heel veel redenen dus om binnenkort eens een wandelingetje in dit prachtige natuurrreservaat van vzw Durme te maken. Wil je ook de vernieuwde Schaapstal van dichterbij gaan bekijken dan word je hartelijk uitgenodigd op de geleide wandeling van zondag 29 mei.

Met dank aan alle partners die aan het Schaapstal-project hebben meegewerkt!

Conservator Geert Braem toont op de nieuwe infoborden één van de typische bewoners van De Linie aan.

Natuurschilderen 2011

op artistieke wijze dichters bij de natuur komen...

NR112011

24

Ook dit jaar organiseert vzw Durme samen met lerares Teresa De Smet verschillende activiteiten rond 'natuurschilderen' voor volwassenen in de streek van Durme, Moervaart en Schelde.

Het aanbod is dit jaar verder uitgebreid met workshops in Lokeren, Stekene, Wetteren met medewerking van Vorming Plus.

Infoavond Natuurschilderen

Vrijdag 25 februari in het bezoekerscentrum Molsbroek om 20.00 uur.

Driedaagse workshop natuurschilderen in Stekene i.s.m. Vorming Plus

vrijdag 8 april van 18.30 uur tot 21.00 uur (avondschemer).

zaterdag 9 april van 9.30 uur tot 12.30 uur en van 13.30 uur tot 16.00 uur.

zondag 10 april van 6.30 uur tot 12.00 uur (ochtendgloren).

Workshop natuurschilderen in Lokeren

(Molsbroek) i.s.m. Vorming Plus

zaterdag 30 april, 7, 14 en 21 mei telkens van 14.30 uur tot 17.30 uur.

Workshop natuurschilderen in Wetteren

i.s.m. Vorming Plus

maandag 2, 9, 16, 23 en 30 mei en maandag 6 juni telkens van 19.00 uur tot 21.30 uur.

Info voor de drie workshops staat ook op www.vormingplus.be/waas-en-dender.

Driedaagse workshop natuurschilderen in de Gaume i.s.m. Natuurpunt Hamme

van vrijdag 3 juni tot zondag 5 juni logeren we in 'La Révélation' in Muno.

Driedaagse workshop natuurschilderen in Zele

van dinsdag 23 augustus tot donderdag 25 augustus.

Workshop natuurschilderen in Hamme

i.s.m. de Academie voor beeldende kunsten van Hamme en vzw Durme.

dinsdag 3, 10, 17, 24, 31 mei en 7 juni telkens van 13.15 uur tot 16.30 uur.

Meer info over deze activiteiten?

Teresa De Smet, teresa.de.smet@telenet.be
Tel. 09 228 99 05 of 0478 23 46 07

Vogelnieuws

www.durmevallei.be

Joris Everaert

Deze waarnemingsrubriek – verzorgd door de Vogelwerkgroep Durmevallei – behandelt het voorkomen van bijzondere en zeldzame soorten in de Durmevallei en omgeving en beslaat de periode **september tot en met november 2010**. Waarnemers worden verzocht hun waarnemingen zelf in te voeren in de online database www.waarnemingen.be (meer info daarover op onze website www.durmevallei.be) waarbinnen de Vogelwerkgroep Durmevallei een werkgroepscherm heeft met enkel weergave van de waarnemingen uit onze regio en direct te consulteren via onze website met “recente waarnemingen”. Zie www.durmevallei.be/waarnemingen.htm

Een **roodhalsfuut** was van 30 oktober tot 15 november te bewonderen op de Hamputten te Waasmunster. Het was al bijna 3 jaar geleden dat deze zeldzame vogel nog eens aanwezig was in de regio.

Een **kleine zilverreiger** kon op 18 oktober

nog waargenomen worden in de Lokerse Moervaartmeersen te Eksaarde.

Er pleisterden vanaf eind september op verschillende plaatsen 1 tot 2 **grote zilverreigers**: in de Lokerse Moervaartmeersen, het Molsbroek te Lokeren, het Broek van Baasrode te Hamme, de Reservaatzone Donkmeer en Polsmeezen te Berlare en in Sinaai.

Ooievaars werden ook verspreid in de regio gezien, waaronder 2 vogels langdurig pleisterend in de Buylaersmeersen te Lokeren en de 2 vogels in de Daknamse meersen (broedlocatie). Grotere aantallen van de ooievaar werden vastgesteld op 3 en 4 september (15 ter plaatse) en 26 september (6 ter plaatse) in de Scheldebroeken te Berlare, 3 september (12 ter plaatse) bij Spoele in Lokeren, 3 oktober (18 overvliegend) boven Sinaai, 10 oktober (22 overvliegend) boven Zele en 17 oktober (10

NR1 | 2011

25

roodhalsspecht

foto Joris Everaert

NR11|2011

26

overvliegend) boven de Hamputten en later dezelfde groep boven Zele.

Een **heilige ibis** was de hele periode nog regelmatig aanwezig in het Molsbroek.

Twee **krooneenden** pleisterden van 7 tot 22 oktober op de Nieuwdonk te Berlare.

Een **wespendief** vloog op 11 september nog over de Ruiter te Waasmunster en Heikant te Zele.

Op 16 en deels nog 17 oktober was er over heel Vlaanderen een opvallende trek van **buizerds**. In de avond van 16 oktober werden over het Molsbroek bijvoorbeeld 62 buizerds geteld.

Overtrekkende **rode wouwen** waren op 14 oktober te zien aan Everslaar te Lokeren en op 16 en 17 oktober aan het Molsbroek. Begin september was er ook een waarneming van een pleisterende vogel in Eksaarde.

Bruine kiekendieven werden verspreid over de periode gezien in Eksaarde, Lokeren, Waasmunster, Zele en Berlare.

De **blauwe kiekendief** kon van midden tot eind november waargenomen worden in Eksaarde (vrouwte), op 8 november aan het

Groot Broek in Waasmunster (mannetje), 4 september in Lijsdonk bij Waasmunster, 11 september (mannetje) en 21 november (vrouwte) aan de Hamputten en tussen 5 oktober en 25 november (mannetje en vrouwte) in de Scheldebroeken te Berlare.

Een **visarend** vloog op 2 september over de Durmemeersen te Zele, 4 september over de Scheldebroeken en 18 september over de Schorren van de Durme te Hamme.

In de periode van 7 tot 30 september werd die zeldzame soort ook op 10 verschillende dagen telkens kortstondig waargenomen boven het Molsbroek en Hamputten. Op 21 september waren daar zelfs 2 vogels aanwezig.

Telkens één overvliegend **smelleken** werd op 4, 7, 11, 29 en 30 september gezien over het Molsbroek.

In oktober en november waren er enkele meldingen van overvliegende **slechtvalken** aan de Lokerse Moervaartmeersen, Hamputten, Scheldebroeken en in Zele en Overmere.

Op 1 november werd een uitzonderlijk grote groep van 108 overtrekkende **kraanvogels** waargenomen aan de Rozen nabij het Molsbroek te Lokeren. Ook op 30 november en 1 december vlogen resp. 14 en 35 kraanvogels over Lokeren.

Een **bonte strandloper** werd op 2 en 13 oktober gezien in de Scheldebroeken.

Grote aantallen van pleisterende **watersnippen** werden vastgesteld in het Molsbroek (tot zeker 45), Scheldebroeken (tot 94), Daknamse meersen (tot 17), en Lippensbroek te Hamme (11).

Een **groenpootruiter** vloog op 24 oktober over de Scheldebroeken.

Aan de Nieuwdonk kon op 31 oktober een

bonte strandloper

foto Joris Everaert

NR1 | 2011

27

velduil

foto Joris Everaert

geelpootmeeuw bewonderd worden.

Op 3 september waren 8 **zwarte sterns** aanwezig in het Molsbroek en in de periode van 7 tot 14 september pleisterden 1 tot 2 vogels in de Reservaatzone Donkmeer.

Een doortrekkende zeldzame **velduil** pleisterde op 17 oktober tijdelijk aan de Hamputten en het Molsbroek.

De zeer zeldzame **draaihals** werd op 1 september waargenomen in het Molsbroek. Op 8 september was er ook een draaihals aanwezig in de Scheldebroeken en op 23 oktober vloog een vogel over het Sint-Amandsschoor te Hamme.

Een **zwarte specht** werd op 7 oktober roepend waargenomen aan De Linie te Eksaarde. Overvliegende **boomleeuweriken** waren er op 17 oktober (14) aan de Hamputten en op 8 november (1) over de Heidemeersen te Berlare.

Een **oeverpieper** kon op 13 oktober gedetermineerd worden in de Scheldebroeken.

Een **paapje** pleisterde op 4 september in De Linie en van 2 tot 29 september werden tot 6 paapjes en 5 **tapuiten** geteld in de Scheldebroeken.

De explosieve roep van de **cetti's zanger** kon op 16 oktober gehoord worden in de Brede Schoren langs de Scheldebroeken te Berlare en op 24 en 30 oktober in het Molsbroek.

Barmsijzen werden waargenomen in de Daknamse meersen op 1 november, aan de Oude Durme (2) op 26 november en in het Molsbroek op 28 november.

Kruisbekken vlogen op verschillende plaatsen over, met grotere aantallen op 17 oktober (10) aan de Hamputten en op 21 oktober (15) langs De Linie.

Op 15 oktober kon een **appelvink** kortstondig bewonderd worden aan het Molsbroek en op 19 november pleisterde een groep van 5 appelvinken in Hamme.

De lijst van alle waarnemers kan je terugvinden via www.durmevallei.be.

Activiteitenkalender januari - maart 2011

NR11 2011

28

ZAT 15 EN ZON 16 JANUARI

Onderhoud knotwilgenrij

De houtkappers mogen het hout gratis meenemen. De spullen variëren tussen de 10 en 20 cm diameter. Ideaal dus als brandhout voor de kachel of open haard. De twijgjes en afvalhout dienen gestapeld te worden en steken we later in brand. Er worden slechts 10 mensen ingeschreven, dus haast en spoed is hier wel goed! Er wordt warme soep voorzien.

Afspraak: De plaats van de knotwilgenrij wordt na de inschrijving vrijgegeven.

Inschrijven en meer info: Jurgen Couckuyt, couckuyt.jurgen@telenet.be .

WOENSDAG 19 JANUARI

Lezing 'de boomarter in de Fondatie'

Tien jaar geleden was de boomarter zo goed als uitgestorven. Sindsdien werden heel wat verkeerslachtoffers ingezameld voor onderzoek en tegenover 750 opgeraapte steenmarters en 450 opgeraapte dassen staan amper tien boomarters.

In de bosgordel De Fondatie-Heirnisse in Sinaai weet men ondertussen met zekerheid dat er een boomartervestiging is.

Koen Van Den Berge van het INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek komt over de boomarter en dat onderzoek meer uit de doeken doen.

Afspraak: 20.00 uur in het Dorpshuis (Deelgemeentehuis Sinaai, Dries 82).

Inkom: 1 euro, niet-leden: 2 euro.

Meer info: Heleentje De Brauwer, heleentje.debrauwer@vzwdurme.be of 09 348 30 20

VRIJDAG 28 JANUARI

Jaarvergadering afd. Zele-Berlare-Wichelen

Gezellige avond in woord en beeld over de verwezenlijkingen en plannen van afdeling Zele-Berlare-Wichelen. Aansluitend nieuwjaarsdrink. Iedereen welkom!

Afspraak: 20 uur in bezoekerscentrum Donkmeer

Info: Heleentje De Brauwer, 0485 30 67 48.

ZATERDAG 29 JANUARI

Werkvoormiddag in de Fondatie

Een voormiddagje meehelpen in de bosrijke Fondatie van Boudelo?

Mail dan naar tommy.vercauteren@schepperswetteren.be of bel 03 772 29 98 om je aan te melden als vrijwilliger.

ZATERDAG 05 FEBRUARI

Een vlinderberm herstellen

Om te vermijden dat een kruidenrijke schrale berm aan de Hamputten toegroeit met wilgenopslag is het noodzakelijk om stukken te kappen. Op die manier kunnen veel vlinders optimaal genieten van de vele bloeiende planten in die zonnige berm. Het hout mag meegenomen door wie het wil.

Afspraak: aan de zeilclub Del Mare in de Hamstraat om 10.00 uur.

Meebrengen: kapmes, snoeischaar of eventueel een kettingzaag.

Meer info: Jurgen Couckuyt, couckuyt.jurgen@telenet.be

ZONDAG 06 FEBRUARI

Natuurwandeling in het Molsbroek

Even een frisse neus halen in het Molsbroek? Dat kan! Onder begeleiding van een CVN-gids maakt u een mooie wandeling rond het natuureservaat het Molsbroek. Nadien kan u opwarmen in het gezellige bezoekerscentrum.

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

ZONDAG 20 FEBRUARI

Werkvoormiddag in de Scheldebroeken

Op deze beheerday kuisen we nestkasten uit, verzorgen we aanplantingen en wordt er - waar nodig - bijgesnoeid.

Meebrengen: picknick, laarzen, werkschoenen en werkhandschoenen.

Afspraak: 09 uur aan het veerhuis in Berlare (ligging zie www.hetveerhuis.be)

Info: Rudi Van Onderbergen, 0478 49 87 86

VRIJDAG 25 FEBRUARI

Infoavond Natuurschilderen

Ook dit jaar organiseren vzw Durme en Teresa De Smet samen met Vorming Plus en Natuurpunt Hamme verschillende workshops. Geïnteresseerden zijn welkom op de infoavond waar deze workshops en cursussen worden toegelicht. Zie ook pagina 24!

Kom kijken en proef de sfeer van het nieuwe aanbod 'natuurschilderen 2011'.

Afspraak: 20.00 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek

Info: Teresa De Smet, 09 228 99 05 of via 0478 23 46 07

ZONDAG 06 MAART

Natuurwandeling in het Molsbroek

De eerste tekenen van de lente hangen in de lucht en dat mag je letterlijk nemen in het Molsbroek. De spectaculaire en zeldzame kokmeeuwenkolonie is terug uit warmere oorden. Een CVN-gids laat je meegenieten.

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

WOENSDAG 09 MAART

Workshop 'Muizen pluizen!'

Als een uil een muis vangt, slikt hij ze in een keer door. Daardoor komen ook haren en botjes in zijn maag terecht. Om die kwijt te raken vormt hij ze tot een zgn. braakbal. Tijdens de workshop Braakballen bekijken we o.l.v. zoogdierspecialist René Janssen welke vogels braakballen maken en hoe die in vorm verschillen.

We kijken ook welke muizensoorten door uilen worden gevangen en hoe die fysiek en met hun schedeltje te herkennen zijn.

Ten slotte pluizen we de braakballen van enkele uilensoorten uit en bepalen dan de naam bij de schedeltjes.

Info: de workshop kost € 5,00, over te schrijven op 001-2299900-09.

Maximum aantal deelnemers is 25. Snel inschrijven, dus! In de cursusprijs zijn een pluistabel en een kleine syllabus inbegrepen.

Afspraak: om 19.00 uur (tot 22.00 uur) in bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, Lokeren.

Meebrengen: pincet, loepje.

Meer info en inschrijven: Heleentje De Brauwer, heleentje.debrauwer@vzwdurme.be of 09 348 30 20.

ZONDAG 13 MAART

Wandeling langs de Oude Durme

NR1|2011

30

Wat bloeit, groeit, ontwaakt er allemaal in maart? Hoe verleiden futen elkaar? Welke toeren steken padden uit om elkaar te vinden? Waarom bloeien sommige planten zo vroeg? Voor welke dieren is het water van de Oude Durme zo belangrijk? Dit en nog veel meer kom je te weten op deze boeiende wandeling voor jong en oud.

Meebrengen: verrekijker, laarzen.

Afspraak: 14.00 uur aan de kaai van de Durme nabij de brug van de N 446 in Waasmunster.

Meer info: Jules Rotthier, 0475 96 73 29

ZONDAG 20 MAART

Speuren naar kleurringen

Deze voormiddag gaan we op zoek naar onze gekleurde kokmeeuwen in het Molsbroek. Van op een aantal strategische punten op de dijk wordt de broedkolonie met een telescoop bekeken en kunnen we hopelijk enkele meeuwen vinden. Breng je verrekijker mee. En als je een telescoop bezit, breng die dan zeker ook mee!

Info: Tim Audenaert,
timaudenaert@hotmail.com.

Afspraak: Bezoekerscentrum Molsbroek vanaf 09 tot 12uur.

ZONDAG 20 MAART

Open koloniedag

Reigers en aalscholvers broeden vroeg op het jaar in kolonie hoog in de bomen van het Donkmeer.

Op de 'Open Koloniedag' krijg je de kans om met een telescoop de reigers en aalscholvers op hun nest waar te nemen. Je komt er ook meer over die vogels te weten in onze vzw Durme-tent.

Wie wil, kan ook onder de reiger- en aalschol-verkolonie lopen tijdens een begeleide wandeling.

Verrekijkers zijn tegen een miniprijsje te huur!

Afspraak: om 14 uur aan de vzw Durme-tent. Zeker laarzen meebrengen!

Doorlopend van 14 uur tot 18 uur: infostand over reigers en aalscholvers in de vzw Durme-tent (volg vanuit de Brielstraat het pad naar de Eendenkooi).

Info: heleentje.debrauwer@vzwdurme.be of 09 348 30 20

ZATERDAG 26 MAART

25 jaar bezoekerscentrum Molsbroek

Feest bij vzw Durme! Het bezoekerscentrum Molsbroek bestaat 25 jaar en dat mag gevierd worden!

Er wordt een heuse overzichtstentoonstelling van 25 jaar natuurkunst opgezet die vanaf 27 maart tot eind juni door iedereen te bezichtigen is.

Zie ook pagina 7 in dit tijdschrift.

Meer info: Marieke De Vos,
marieke.devos@vzwdurme.be
of 09 348 30 20.

Opm: de opening is enkel op uitnodiging.

WOENSDAG 30 MAART

Hoera voor bezoekerscentrum Molsbroek! - kinderfeest

Kinderen van 6 t.e.m. 12 jaar vieren die dag de verjaardag van het bezoekerscentrum.

Op de vernieuwde zolder is er van alles te beleven en natuurlijk is er ook tijd om een 'echt' feest te bouwen!

Afspraak: van 13.30 uur tot 16.30 uur in bezoekerscentrum Molsbroek.

Inschrijven en meer info: Marieke De Vos (marieke.devos@vzwdurme.be of 09 348 30 20).

ZONDAG 03 APRIL

Natuurwandeling in het Molsbroek

Een CVN-gids laat je meegenieten van alle mooie plekjes in het Molsbroek. Deze wandeling is geschikt voor iedereen en het is een zeer aangename manier om mee te genieten van de ontluikende lente.

Nadien kan je nog genieten van het gedeeltelijk vernieuwde bezoekerscentrum.

Afspraak: 14.30 uur in het bezoekerscentrum Molsbroek.

Info: Michaël Crapoen, 09 348 30 20 of bij conservator André Verstraeten, 09 348 18 59

NR1 | 2011

31

Kijk op de achterflap voor een gratis drankbonnetje in het bezoekerscentrum Molsbroek! *(opgelet pas geldig vanaf 27/03/2011)*

Afdelingen - contactgegevens

Afdeling Zele-Berlare-Wichelen: zele-berlare-wichelen@vzwdurme.be

Afdeling Hamme-Dendermonde: hamme-dendermonde@vzwdurme.be

Afdeling Sint-Niklaas-Sinaai: sintniklaas-sinaai@vzwdurme.be

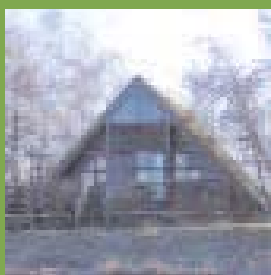
Afdeling Lokeren-Moerbeke-Stekene: lokeren-moerbeke-stekene@vzwdurme.be

Afdeling Waasmunster-Temse: waasmunster-temse@vzwdurme.be

Vzw Durme viert feest!

25 jaar bezoekerscentrum Molsbroek

In 2011 viert bezoekerscentrum Molsbroek zijn 25ste verjaardag. Vzw Durme nodigt jou en je familie graag uit om mee te vieren!

Bezoek vanaf zondag 27 maart tot eind juni de tijdelijke tentoonstelling '25 jaar natuurkunst in het Molsbroek'. Ook onze vernieuwde zoldertentoonstelling kan je vanaf dan bezichtigen. Breng het bonnetje hieronder zeker mee zodat je er alvast eentje op kan drinken!

Met de kinderen bouwen we op woensdag 30 maart een leuk verjaardagsfeest in het bezoekerscentrum.

Meer info over dit feestgebeuren vind je in dit tijdschrift en op onze website.

**Goed voor een gratis
drankje in bezoekers-
centrum Molsbroek**

geldig van 27/03/11 t.e.m.
30/06/11

Openingsuren bezoekerscentrum Molsbroek:

- van 1 februari tot 31 mei : zon- en feestdagen van 14 tot 18 uur en elke woensdag van 13 tot 17 uur.
- van 1 juni tot 15 september: zaterdag en zondag van 14 tot 18 uur en van dinsdag tot vrijdag van 13 tot 17 uur.
- van 16 september tot 31 oktober: zondag van 14 tot 18 uur en elke woensdag van 13 tot 17 uur.
- van 1 november tot 31 januari: zondag van 14 tot 17 uur.

Durme- en Scheldeland

Driemaandelijks tijdschrift
van vzw Durme

België/ Belgique
P.B.
9160 Lokeren I
3/5066

V.U. Domien Van Parys
Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren

2011 | jaargang 14 | Nr 1
Afgiftekantoor Lokeren I

